

Dr. C. Coşkun Küçüközmen
Ege Finans Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

Her yılın son ya da ilk günlerinde ülke ekonomisi ya da dünya ekonomisi üzerine değerlendirmeler yapılır, hazırlanan raporlar kamuoyu ile paylaşılır. Yıllık değerlendirme yerine sizlerle geçmişi 1970'lere kadar ulaşan ve her yıl İsviçre'nin Davos kasabasında düzenlenen Dünya Ekonomik Forumu'ndan derlediklerimi paylaşmak istiyorum. Zira hem ekonomik, hem siyasi hem de teknolojik gelişmelerin damgasını vurduğu Davos 2016 önemli sorunlara ve hususlara işaret etti.

Accenture şirketinin CEO'su Pierre Nanterme bakın ne diyor "...2000 yılından bu yana FORTUNE 500'de yer alan şirketlerin neredeyse yarısından fazlasının yok olmasının temel sebebi dijital dönüşüme ayak uyduramamaları olmuştur". Günümüzde şirketlerin gündeminin en başında yer alması gereken maddenin dijital dönüşüm olduğunu söylemek sanırım abartı olmayacaktır. Bu bağlamda büyük veri ve analizi, nesnelerin interneti ve siber güvenlik konuları da söz konusu dönüşümün sacayakları oluyor.

2016'da BİZİ NELER BEKLİYOR?

Davos 2016 zirvesinin ana teması Klaus Schwab tarafından "Dördüncü Sanayi devrimi" başlığı altında siber-fiziki sistemler olarak tanımlanmıştır. Bir sonraki sanayi devrimine yelken açıldığını ifade eden Schwab, bu gelişmeyi aşağıdaki tablo yardımıyla özetliyor (Kaynak, WEF).

Tablo-1

BİR SONRAKİ SANAYİ DEVRİMİNE DOĞRU YOL ALIYORUZ			
Devrim	Yıl	Açıklama	
	1	1784	Buhar, su, mekanik üretim teçhizatı
	2	1870	Emeğin bölüşümü, elektrik, toplu/yoğun üretim
	3	1969	Elektronik, BT, otomasyona dayalı üretim
	4	?	Siber Fiziki Sistemler

Bugün dijital teknoloji ya da cep telefonlarımızla neler yapabiliyoruz? Taksi çağırabiliyoruz, uçak bileti alabiliyoruz, ürün satın alabiliyoruz, ödeme yapabiliyoruz, müzik dinleyebiliyoruz, film ve canlı TV izleyebiliyoruz, radyo dinleyebiliyoruz, trafiği görebiliyoruz, trafikte yolumuzu buluyor, oyun oynayabiliyor ve daha nice şeyleri yapabiliyoruz ve bunların tamamını uzaktan erişim yoluyla gerçekleştirerek hayatımızı kolaylaştırabiliyoruz. Ancak diğer taraftan bu gelişmelerin büyük eşitsizlikleri de beraberinde getirdiğini görüyor, özellikle emek piyasasını

giderek zor duruma soktuğuna da şahit oluyoruz. Artan otomasyon büyük bir hızla insan emeğinin yerini alırken emek getirisi ile sermaye getirisi arasındaki fark da adeta uçuruma dönüşüyor.

Bu noktada karşımıza iki faktör çıkıyor, ilki yetenek. Yetenek kendiliğinden oluşmuyor (doğuştan yetenekli grubu dışarıda tutalım), belli bir eğitim gerekiyor. Hatta özel bir eğitim. Farkındalık seviyesi yüksek, algıları gelişmiş ve yaşadığı çağın ötesini görebilen hatta geçebilen yeteneklere her zaman ihtiyaç var. Özellikle insan ihtiyaçlarının ve davranışlarının giderek farklılaştığı, yeni bir tür tüketim toplumuna doğru gidildiği gerçeğini her tür planlamada dikkate almak gerekiyor. İkincisi ise liderlik. Bu konuya ilerleyen satırlarda değineceğim.

Davos'ta dile getirilen bu teknoloji konusu sadece işgücü ve sanayi ile sınırlı değil. Devletler ve hükümetler seviyesinde de ciddi risk ve tehlikeler var. En büyük tehlike ise hükümetlerin güçlerinin giderek azalması olarak görülüyor. Nasıl mı? Hükümetlerin kamu ile ilişkileri ve politika belirleme süreçleri de yeni rekabet kaynakları ve yeni teknoloji çerçevesinde gücün yeniden dağıtımı ile merkezileşmeden uzaklaşma süreci nedeniyle azalıyor. İşte bu noktada hükümetlerin yeni sürece adaptasyonları ayakta kalıp kalmamalarının ana belirleyicisi oluyor. Aksi takdirde artan sayı ve hızda zorluklarla, sorunlarla karşı karşıya kalmaları neredeyse kaçınılmaz olacak. Tabii ki ulusal ve uluslararası güvenlik sorunları da yine hükümetlerin gündeminde ilk sıraları işgal etmeye devam edecek.

Dördüncü sanayi devrimi sadece yaptıklarımız değil, kim olduğumuzu da değiştirecek. Özellikle kimliğimizi etkileyecek, özel yaşamımız, sahip olduklarımız, tüketim alışkanlıklarımız, boş zamana, eğlenceye, işe ayırdığımız zaman, kariyer yolculuklarımız, yeteneklerimiz, tanıştığımız, iletişimde olduğumuz insanlar ve benzer

birçok bilgi dijital olarak muhafaza edilmeye çoktan başlandı bile. Bu bilgilerin sayısallaştırılması ve görselleştirilmesi üretim, arz ve talep kararlarının önceden belirlenmesinde önemli bilgiler içeriyor.

2020 yılına gelindiğinde en çok ihtiyaç duyulacak yetenekler ise şöyle sıralanmış: Karmaşık problemlerin çözebilme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, insanları yönetebilmek, koordinasyon, duygusal zekâ, yargılama ve karar verme, hizmet uyumu, müzakere ve algısal/bilişsel esneklik. Sanırım işe alma sınavlarının da doğası değişecek yakın bir gelecekte, ama bu sınavları kim, nasıl yapacak?

Davos 2016 Risk Raporu

Davos Zirvesi'nin en önemli raporlarından biri de hiç şüphesiz Risk Raporu. Son derece zengin görsel ve içerikle dolu olan bu raporda içinde bulunan yıl ve sonrası için bir dizi öngörülerin yer aldığı raporda yer alan hususları ana başlıklar halinde verelim. Özellikle şu andan itibaren önümüzdeki 18 ayı kapsayan dönem için öngörüler (riskler) şöyle sıralanmış: (1) Büyük ölçekli zorunlu göç, (2) ülkelerin çöküşü veya derin krize girmesi, (3) devletlerarası çatışma, (4) işsizlik ve (5) ulusal yönetimde başarısızlık. Gelecek 10 yıl için ise öngörüler (riskler) şu şekilde sıralanmış: (1) Su krizleri, (2) iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında ve uyum sağlamada başarısızlık, (3) beklenmedik, alışılmadık hava koşulları, (4) gıda krizleri ve (5) ciddi boyutta sosyal istikrarsızlık. Risk tasnifi yapılırken ekonomik, çevresel, jeopolitik, sosyal ve teknolojik olmak üzere beş farklı kategori dikkate alınmış. Sanırım şirketlerimiz de kendilerine uygun risk tasnifini gereğince yapabilecek metodolojileri bu tür çalışmalardan esinlenerek ortaya koyacaklardır (Tablo-2'de yer alan ifadeler yukarıda Türkçeye çevrilmiş olup orijinali aşağıda sunulmaktadır, Kaynak: WEF).

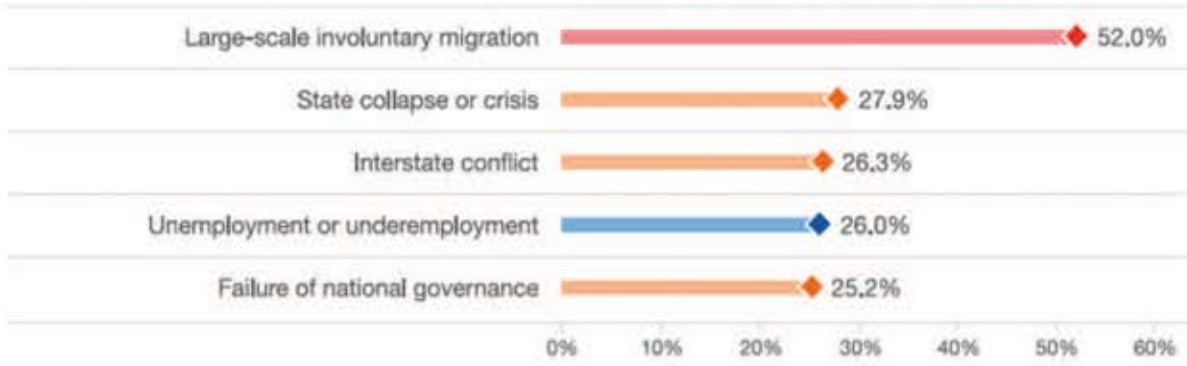
Tablo-2

The Global Risks of Highest Concern, 2016

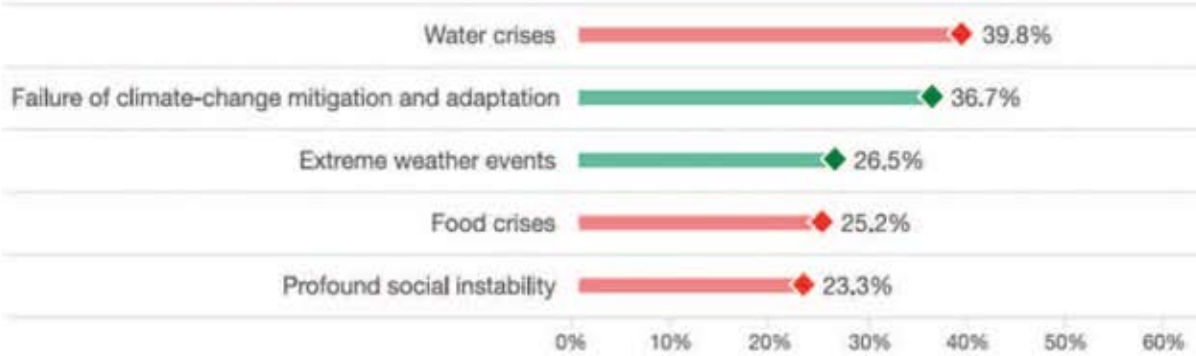
Percent of participants mentioning the respective risk to be of high concern for the time frame of 18 months or 10 years, respectively. Participants could name up to five risks in each time frame. In each category, the risks are sorted by the total sum of mentions.

For the next 18 months

For the next 10 years

Read more: wef.ch/risks2016 #risks2016

İş Âleminin Geleceği

Teknolojideki gelişme ve ilerleme neticesinde 5 milyon iş tarihe karışacakmış. Birçok işi robotlar ve yapay zekâ ürünü yazılımlar yerine getirecek. Elbette bu işlerin yerine yenileri gelecek ama hangileri ve nasıl? Bugünün ilköğretim sıralarında eğitim gören çocuklarımızın gelecekte yapacakları işler ve seçecekleri mesleklerin henüz hiçbiri henüz gündemde değil, ortada yok, ama kesin olan gerçek şu ki her şey hızla ve akıl almaz bir şekilde değişecek, dönü-

şecek. Tıpkı Darwin'in dediği gibi güçlü olan değil, değişime ayak uyduran hayatta kalacak. Davos toplantılarında iş âlemini yakından ilgilendirecek hususlardan önemli gördüklerimizi sıralayalım:

1. Çin'in büyüme hızı. IMF tarafından en çok revize edilen tahmin hiç şüphesiz Çin'le ilgili büyüme tahminleri. Çin'in dünya ekonomisi ve ticaretindeki yeri çok büyük, endişe verici olan şey ise bu büyüklüğe son 10-15 yılda ulaşmış olması. Sürecin tersine çevrilmesi Çin'le

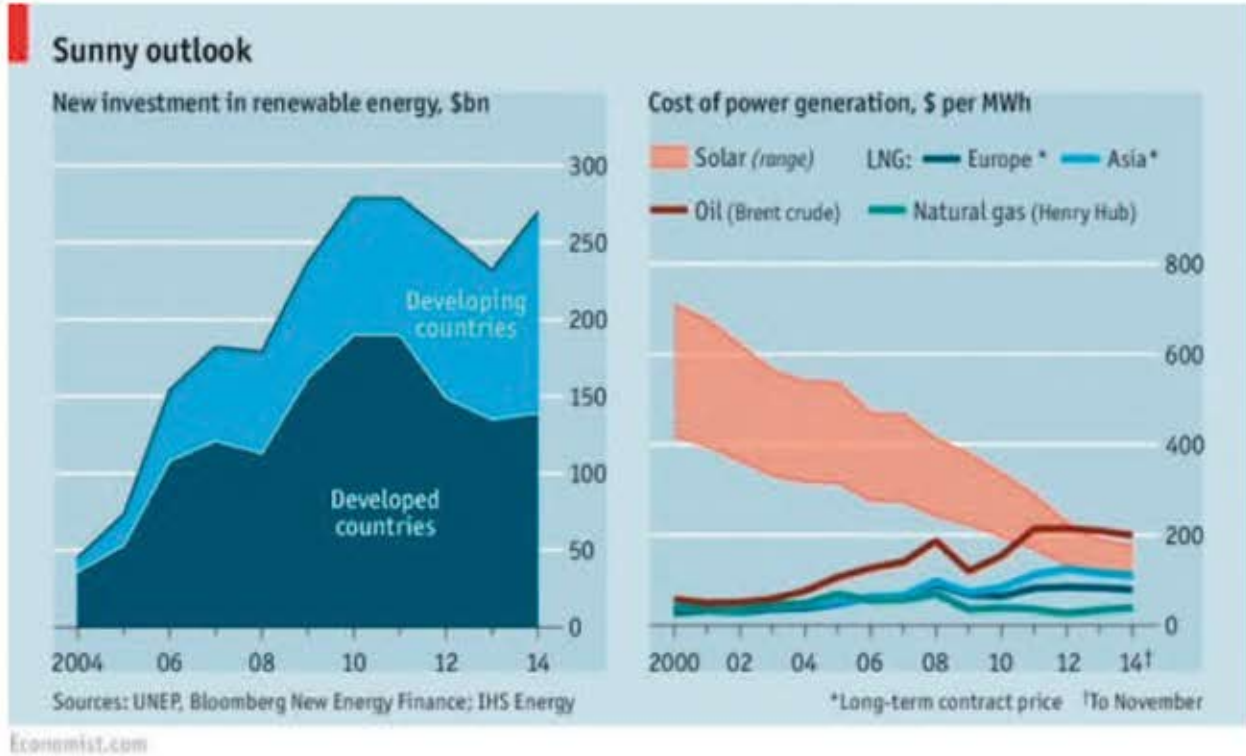
- ticari ilişki içinde bulunan birçok ülkeyi olumsuz etkileyecek.
2. Yenilenebilir enerji kullanımının giderek artması ve maliyetinin düşmesi sanayi için iyi haber. Diğer bir haber ise gelişmekte olan ülkelerin yenilenebilir enerjiye yaptıkları yatırım. Her iki gelişme de Tablo-3'te yer almaktadır (Kaynak, WEF). Ancak, düşen petrol fiyatlarının ülkemiz iç tüketim enerji fiyatlarına yansımamış olması ise sadece kur etkisi ile açıklanamayacak kadar manidardır!

3. Teknoloji nedeniyle iş alanlarında daralma olsa bile yenilikçilik, farklı alanlara yönelme yoluyla bu engeller aşılabılır. Özellikle İzmir Ticaret Odası tarafından yayınlanan İzmir İş Hayatı Stratejik Planı 2015-2023 bu konuda önemli ipuçları içermektedir.

(<http://www.izto.org.tr/tr/ehaber/type/read/id/1209>)

4. Şu an 7.3 milyar olan dünya nüfusunun 2030 yılında 8.4 milyar olacağı öngörülmektedir. Bu noktada su, gıda ve doğal kaynaklar en önemli faktörler olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo-3

Sonuç

2016 Davos Zirvesi daha çok sorunların dile getirildiği ancak somut çözüm önerilerinin ortaya konmadığı bir zirve oldu. Ortaya çıkan tablo iyimser görüşler olmasına rağmen oldukça karamsar. Özellikle AB'nin borç krizi hiç konuşulmadı. Göç sorunu haber bülteni niteliğinden öte gidemedi ve adeta sıradan bir sorunmuş gibi ele alındı. Hâlbuki bir ülkenin adeta içi boşaltılıyor, niçin ve ne uğruna?

Türkiye tüm sorunlarına rağmen hâlâ kilit ülke konumunda ve bu konumunu büyük ölçüde coğrafyasına, Atatürk dönemi devrimlerine ve devlet yapısına borçlu. Rusya, İran, Çin ve Ortadoğu için vazgeçilmez bir ticaret hattı. Coğrafyanın cömertçe sunduğu bu gerçeğin ekonomik ve siyasi olarak desteklenmesi gerekiyor. Kıbrıs sorunu ise "dikkat kırılır" uyarısı gibi Türkiye'nin en hassas ve en uyanık şekilde yaklaşması gereken bir konu. Kıbrıs'ta barış söylemleri güzel ama altında yatan Truva Atı'na dikkat. Çözüm tamamen küresel zenginlerin ve güç odaklarının çıkarlarını ön planda tutan bir çözüm olabilir ve neticede Türkiye'ye asla kazanamayacağı büyük stratejik gücünü kaybettirebilir. Stratejik derinliklere lafla değil bizzat inilmeli ve bu konuda yakın tarihte yaşananları asla göz ardı edilmemelidir.

Davos'ta dile getirilen kavramlardan biri de liderlik ve bu bağlamda kullanılan kapsayıcılık. Yani insanların mümkün olduğunca teknolojik gelişmelerden ve insanca yaşama imkânlarından faydalanmalarının sağlanması. Bu çerçevede öne çıkan kompozisyon ise Kapsayıcı Liderlik oluyor! Davos'un önemle vurguladığı sorunlardan biri de hiç şüphesiz ülkelerin karşı karşıya bulunduğu ve giderek artan bir lider açığı. Sanırım liderde bulunması gereken en önemli özellik kapsayıcılık. Buna en güzel örnek olarak Kanada'nın 25 Aralık 1971 doğumlu Başbakanı Justin Trudeau'yu verebiliriz. Bence Trudeau "kendi içinizde birliği sağladığınız an güçsünüz" felsefesini hayata geçirmeyi başarıyor. Ülkemizde de genç nüfus her türlü eğitimi alacak düzeyde bilgiye ve kaliteye aç, yönlendirmeye ihtiyacı büyük. Geleceğin ihtiyaçlarına göre bir eğitim sistemi ve hocalara ihtiyaç olduğu kadar geleceğe dönük çalışmalar yapılacak, yatırım ve gelişme imkânlarını seferber edecek sanayici ve işadamlarına da ihtiyaç var. Tüm bunların gerçekleşmesi ise insanlarımızın ülkelerine ve işlerine dair aidiyet duygusuna sahip olması ve gelecek endişelerinin olmamasıdır. Kısaca huzurlu olmalarıdır. Sağlıcakla kalın. 🇹🇷

